

Kulifay Imre

magyar református lelkipasztor

Párisban

1934 - 1986

**ÉGLISE PROTESTANTE RÉFORMÉE HONGROISE EN FRANCE
FRANCIAORSZÁGI MAGYAR PROTESTÁNS REFORMATUS EGYHÁZ**

5 Rue Roquépine 75008 Paris Paroisse de Paris ST Esprit
CCP 7 309 63 Paris

Pàrizs 2012 október 11

*Tàrgy: Kulifay Imre lelkész
hadifoglyok mentése.*

Tisztelt Takács Imre Úr!

Nevét és címét egy ujság cikkből vettem amiben arról írnak, hogy Ön megemlékezett a pàrizsi lelkész tetteiről halálának 10. évi évfordulóján, ABÁN. 1996-ban.

Tisztelettel kérem ha bármilyen hivatalos irás papir van erről az Ön birtokában szertnének megkapni, vagy ha tud màshol is hivatalos iratokról Kulifay Imre életével és tetteivel kapcsolatban. Lehetséges, hogy mindent átadott ABA város irattárába. Szeretnének elérni, hogy hivatalos elismerést kapjon az illetékes magyar szervektől a hadifoglyok megmentéséért.

*Ez év augusztus 3-án megkapta a "**Helytállásért magyar embermentő**" elismerő oklevelet a humànum napján a Holokuszt Emlékeszpontban.*

103 zsidó családott mentett meg itt kint Pàrizsban, igazolva, hogy áttértek református vallásra.

Erra az eljáràst mi indítottuk el, vagyis a Franciaországi Magyar Protestàns Református Egyház presbitériuma, és én mint gondnoka.

Mme Heddad Anne Marie

75 bis rue de Jemmapes

78500 Sartrouville France

0033139151983.

nanni.heddad@orange.fr

Ez évben 2012 nov 04 unnepeljük 85 éves fennállásunkat, és tervbe vettük az Egyházunk multjának megiràsát. Amennyiben tud segíteni nekünk megadnàm Magyarországon egy lelkész nevét és címét, aki többször jön ki Pàrizsba prédikàlni, hogy neki eljuttatnà a papirokat.

Remélve, hogy levelünk kezébe jut, kérjük szives segítségét, maradunk köszönettel és tisztelettel.

*Nt Nagy Lenke
8083 Csàkvàr Kàlvin ut 9*

*Mme Heddad Anne Marie
gondnok*

Mindenre van eröm abban,
aki megerősít engem.

Fil. 4, 13

Kulifay Imre

magyar református lelkipásztor

Párisban

1934 - 1986

E L Ő S Z Ó

Több, mint félévszázadon át szolgálta Kulifay Imre lelkipásztor a mi Magyar Protestáns Gyülekezetünket Franciaországban. Egyháztagjaink hü és fáradtságot nem ismerő gondozója, a baj-bajutottnak, menedéket keresőnek segítője, tanácsadója volt a lelki és existenciális nyomorúságok között. Róla magáról azonban és arról is, amit másokért tett és eközben milyen terheket és gondokat hordozott e g y e d ü l , - minderről keveset tudunk. E füzet lapjai éppen erről kívánnak valamit beszélni.

1. Közöljük Kulifay Imrének a nemzetközi sajtóban megjelent cikkei közül csak a taxisofőrsége élményeiről szólót, melyet egy nagy érdeklődést kiváltó televíziós adás követett Németországban. Ez oly jelentős együttérzést és segítő felkarolást váltott ki, mely gyülekezetünket a legnagyobb nehézségeken átsegítette.

2. Önfeláldozó életéről átfogó képet nyújt főgondnokunknak, Kajdi Sándornak a párisi Père Lachaise temetőben elhangzott és itt közölt gyászbeszéde.

3. A magyar Hadifoglyok 1946 évi kiszabadításának, majd hazaszállíttatásának hatalmas akciójáról e megpróbáltatások egyik résztvevője, Takács Imre, személyes élményként emlékezett meg az Aba-i temetőben Magyarországon. Ezt is közzé tesszük.

E füzetet megemlékezésként nyújtjuk át egyháztagjainknak. Isten áldja meg volt pásztorunk emlékét avval is, hogy élete mindnyájónk számára biztatás és bátorítás legyen és arra késztesen, hogy hű szolgálkként állhassunk a mi Urunk Jézus Krisztus elé.

A Párisi Magyar Protestáns Egyházközség
Presbitériuma

Páris, decemberben 1986

TARTALOM

Kulifay I. Mint lelkes és sofőr Párisban	7
Kajdi S. Gyászbeszéd Párisban 29.5.1986	35
Takács I. Gyászbeszéd Abán 21.6.1986	41
Életrajz	47

Kulifay Imre:

Mint lelkész és sofőr Párisban

Milyen jó, hogy nem "cikket" vagy tudományos elemzést kell írnom, hanem kötetlen beszélgetésben szólhatok élményeimről és tapasztalataimról - egy kicsit úgy, mint "útközben".

Előfordulhat, hogy egy telefonbeszélgetés szinte mozdulatlanra dermeszt egy embert. Így volt ez néhány nappal 58. születésnapom előtt - ennek most már nyolc éve -, amikor közölték velem, hogy a külföldi anyagi segítség, amiben a párisi magyar evangéliumi gyülekezet eddig részesült, most egy csapásra megszűnik. Ezzel a gyülekezet és én határútra érkeztünk. Jól tudtam, hogy a Párisban élő külföldi gyülekezetek közül egyetlen egy sem láthatja el feladatát a saját erejéből és áldozatkészségéből. Sőt még a francia evangéliumi egyház is gondokkal küzd. Abban az időben 32 éve szolgáltam mint lelkész a gyülekezetben. Naphosszat töprengtem egyedül vagy presbitereimmel együtt az előttünk fekvő útról.

Mihez kezdjek?

Hogyan tudnám gyülekezetem életét és saját életemet, ha nem is biztosítani, de legalább némiképpen fenntartani? Külön képesítés nélkül alig talál valaki munkahelyet valamilyen pályán. Ez egyébként elvette volna a mozgásszabadságomat is, hogy sürgős esetekben azonnal kórházba menjek vagy egy családhoz siessek, hatóságokkal tárgyaljak vagy temetést végezzek. Fizikai munkához koromnál fogva nem volt erőm, de ennél is különleges nehézségeket kellett volna legyőzni - tudtam, mennyire ki voltak téve intrikáknak és gúnyolódásnak a fiatal római katolikus munkáspapok.

Nehéz elhatározás:
taxisofőr leszek

Gyorsan kellett döntenem. Egy lehetőség maradt, ugyanaz, ami kínálkozik a többi sorsüldözöttnek, aki sehol sem kaphat helyet, vagy aki azt akarja, hogy elfelejssék: Taxisofőr leszek. Ott nincs korhatár, ott nem kérdezik: "Ki kicsoda?" - A gyülekezeti tagok együtt-

érzésükkel álltak melletttem. De tudták saját tapasztalatukból, hogy az életben minden attól függ, milyen lelki erővel viseljük. Ugy fogták fel, mint feleségem: egyszer vissza akartak ettől a lépéstől tartani, máskor bátorítottak - de mindenképpen féltettek egy esetleges összeroppanástól.

Üzletemberek, szerelmesek,
betegek, mind taxin utaznak

Pascal egyszer azt mondta: Sok gyötrellem abból származik, hogy az emberek nem tudnak otthon maradni. Igen, igen - mondtam én most, mint sofőrjelölt -, akkor nem lenne szükség taxikra! De nyilvánvaló, hogy amíg Párisban egyáltalán autók járnak, mindig hallani fogja az ember ezt a többnyire éles és rikácsoló kiáltást: taxiii! Mert mindig lesznek rohanók, akik mégis mindenütt elkésnek - nyugtalanok, akik nyugtalanságuk által még nyugtalanabbak lesznek. - Hallóóó taxi! Siető üzletemberek, boldogtalan szerelmesek, betegek - taxi! És gyakran szomorú, magános emberek is, akik egy

emberrel még mindig beszélhetnek, a
sofőrrel. - "Halló sofőr!"

"Mindenkinek mindenné
lettem ..."

Új munkahelyemen tudták, ki voltam.
Mivel tovább kérdeztek, nem tartottam
titokban az okot. Ez kétszeresen köte-
lezett. A versenyt a munkában, az is-
meretekben, a gyorsaságban a legfia-
talabbakkal is fel kellett vennem. Ed-
dig Párist ée közlekedését úgy álta-
lánosságban ismertem. Most azonban sok-
kal több ismerettel kellett rendelkez-
nem e városban. Időközben a 6500 utcá-
ból mintegy 4000-ben járatos vagyok, a
rossz hírűekben is. Tudnom kell, hogy
hol a Rue des Poteaux /Akasztófák utcája/
a Montmartre-on, ahol annak idején a
gonosztevőket intézték el, - hol volt a
hugenották kivégzésének a helye: a Place
des Innocents /Ártatlanok tere/, amelyet
társával, a jócsengésű Rue des Vertus
/Erények utcájá/ - vel együtt ma már az
utcalányok árasztanak el. Vagy: hol hú-
zódik a Rue des Champs des Alouettes

/Pacsirtamezők utcája/, mely a "Santé"
- /Egészség-/ börtön közelében Francois
Villon világát idézi fel. Ismernem kell
a legfurcsább vendéglőket, mint például
az "Aux Assassins" /A gyilkosokhoz/ a
Rue Jacobon, vagy egy nevezetes vende-
glőt a Bastille melletti utcában, ahol
az evőeszközt az asztalhoz láncolták
és tányér helyett az asztallapon egy
kivájt mélyedés van az ember előtt. Ebbe
a mélyedésbe töltik egy fecskendővel
a levest, de a fecskendő rögtön vissza-
szívja a levest, ha a vendég nem haj-
landó előre fizetni.

A Belle Époque /Szép korszak/ árnyolda-
lait, az apacs-romantikát is elővarázsol-
ja a város, fekete cilinderéből! És Mal-
raux miniszter, a nagy műemlék-helyreál-
lító, és Páris-kozmetikázó végleg el-
hengerítette azt a mohos követ, amely
a "Marais" régi arisztokrata negyed fel-
támadásának útjában állott.

Tisztában kellett lennem: mikor zárnak
a múzeumok, melyek e leghíresebb műem-

lékek és miről nevezetesek. Ezért egyháztörténeti, történelmi és művészettörténeti tanulmányokat kellett folytatnom. Elsősorban mégis a főváros életfontosságú pontjait kellett ismernem - és ebben már nagy segítségemre volt eddigi lelkeszi tevékenységem - vagyis a kórházakat, szociális intézményeket, munkaközvetítő irodákat, rendőr-állomásokat, tűzoltóságot. De az is hasznos, ha felvilágosítást adhatok arról, hol található egy jó szakorvos vagy ügyvéd, Ezenfelül ismereteimnek ki kell terjedniük arra, ami a föld alatt, a vízen, a levegőben van, azaz: hol van Paris földalatti csatorna-rendszere vagy a katakombák bejárata, hol van egy kényelmes szabad "ágy" a metrófűtés rostélyain, hol horgonyoz a Szajrán az Űdvhadsereg menedékhajója? Mikor indulnak a nemzetközi repülőgépek és mikor érkeznek? Mindezek felsorolása egy idegenvezető ismereteit meghaladja. Íme: ... "Mindenkinek mindené lettem".

Miért volt mindez olyan fontos?

"Mert nagy kapu nyílt meg előttem és hasznos" /1.Kor.16:9/. Ezzel a reménységgel léptem be a "kapun". Jó ismeretek elsajátítása magában rejtette a lehetőséget: az emberekben érdeklődést ébresztteni, talán bizalmukba is beférközni. Emiatt volt mindez olyan fontos! Ez a vélemény: "Ön jobban ismeri a várost, mint némely párisi" engem csak annyiban érdekel, hogy ezáltal már lelki alapja van annak, hogy magyarázatommal érzékfölötti összefüggéseket is érintsek. Szívesebben hallom: "ezt így még sohasem hallottuk!"

Legjobb kapcsolópontom az embereknel a kíváncsiságuk. Ez olyan soha vissza nem térő alkalmakat nyújt, mint a Filepé volt "Kandaké hatalmas komornyikjával" /Ap.Csel.8:26-40/. Ez a hasonlóság csak annyiban sántít, hogy ott Filep másvalakinek a kocsijába lépett fel - és itt valaki az én kocsimba ül be. Ott a "Szercsenországból való férfiú" már nagy érdeklődéssel olvasott a Szentírásban. Nálam még minden a nulla-ponton áll.

A kíváncsiság egészen más irányba mutat, mint amerre terelni szeretném. Most segítenek ismereteim, melyet mint szelíd fegyvert, mindig kezemben tartok, ami visszatér hozzám, mint egy bumeráng és amit aztán mindig új irányba dobhatok. Sofőrködésem ideje óta igen jól megérttem, hogy Pál apostol számára Athénben a kíváncsiságtól égő Areopaguson döntően fontos volt tudni, hogy ott volt egy oltár, amelyikre ez volt írva: Az ismeretlen Istennek. Ehhez kapcsolódhatott, amikor Krisztusról prédikált. Dienes és Damaris és "mások ő velük" ezt egész életükben nem felejtették el! Úgy vélem, hogy a modern igehirdetésnek is egyik segítőszerkeze kell hogy legyen, ha megfelelő módon mindenekelőtt kíváncsiságot és érdeklődést ébreszt. Ilyen szempontból nézve egy taxisofőr "szószéke" nincs túl nagy távolságra egy templomi szószéktől. Itt kétségtelenül lehetőség mutatkozik -, hogy az egyházi képnél maradjunk - a "kapunyitásra".

Önök mindent elmondhatok?

A Montmartre magaslatán egy öreg anyóka szállt be hozzám. Elmondta, hogy soha sem volt még "a Szajna másik partján". Eddig nem is vágyakozott erre. "Mi keresnivalóm volt ott uram? Itt tulajdonképpen mindenem megvolt, a pékem, hentesem és kedvteléseim. Mindegyik elmentem a drótkötélpályáig, és láttam, hogy az Eiffel torony még áll. Minden rendben volt! Így ment ez több évtizeden keresztül. Most azonban tudni akarom, mi van a Szajna másik partján!" - Megnéztük. Mindent látni és érteni akart. A társalgás folyamán ahhoz a kérdéshez is eljutottunk: mi van "az élet másik partján?" megelégedetten, mosolyogva búcsúzott: "Örülök, hogy Párisban vannak művelt sofőrök. Megkérem egyszer Önt, hogy unokáimat is vigye magával és ugyanígy magyarázzon meg nekik mindent. Van telefonja?" Később aztán unokáit is vittem, de ő maga is eljött még egyszer.

A sajátos helyzet néha abból származik, hogy két, három vagy négy ember rövidebb vagy hosszab időre egy bizonyos útvonalon össze van zárva egymással. Egy autóbusz túl nagy a beszélgetéshez, de egy taxiban gyorsan feloldódik az emberi nyelv. Némelykor sem ők, sem én nem értjük, miért mondunk el valamit. Egyik utas egyszer kissé durván így fejezte ezt ki: "Egy utcalánynak vagy egy sofőrnek megnyilatkozhatik az ember, mivel csak egyszer találkozik velük. Nemde, uram, Önnek mindent elbeszélhetek?" - "Igen, de rajtam kívül egy lelkésznek és egy orvosnak is, mert ők titoktartásra vannak kötelezve." - "Látja, erre egyáltalában nem gondoltam!" - válaszolta.

Egyébként éppen ezzel az emberrel történt meg, hogy három órával később, a város túlsó oldalán, legnagyobb csodálkozására újra hozzám szállt be. Ezután így kezdte: "Amit Ön most csinál, azt bizonyára csak szabad idejében teszi?" Ilyen esetben nem volna helyes megmondani, hogy lelkész vagyok. Túl egyszerű

lenne. E válasz nélkül talán gondolkodóba esik.

A taxi nem társalgó-szoba. Némelyik ember halálosan fáradt - mint az, aki 48 órás vallatásról jött, izzadva és sötétvörös arccal. Másikat idegesség tölti el, mint azt az ügyvédet, aki egyik ügyfeléhez ment a börtönbe. Nem szabad zavarni. Olykor nekem is fogytán az erőm. Némán ülünk egymás mellett. Itt-ott magamban kérdezem: vajon merre szállnak szomszédom gondolatai? Talán ő is ezt kérdezi? Nincs kizárva, hogy valamikor egyszer megtalálják és alkalmazzák a gondolatolvasás hatásos módszerét, amit aztán jóra vagy rosszra egyaránt lehet használni. A legnagyobb probléma, ami ebből következik: vajon a gondolatok ellenőreit is ellenőrizni fogják-e? És milyen mérték - milyen ideológia -, milyen erkölcsi alapelv szerint ... ?

60 000 ember élete volt a kezemben

Másik kérdés is felmerül: vajon szere-

tem-e azt az embert, akit sohasem láttam? El tudom-e fogadni őt, mint testvéremet, mint nővéremet, mint közeli rokont? Néha - egy utcai lámpa fényénél - jobban meg-nézem és önvizsgálatot tartok -. Bámula-tos, milyen gondtalanul bízzák az emberek éketüket egy mozdonyvezetőre, egy piló-tára, egy sofőrre, mintha ez a legter-mészetesebb lenne. Számomra azonban ez nem magától értetődő. A beszállás pilana-tától kezdve a vendég sorsa a gépkocsi-vezető kezében van. Meghatódottan gondo-lok arra, hogy én - a heti átlagszámot véve - nyolc esztendő alatt 40 000 utat tettem és mintegy 60 000 élet volt a ke-zemben. Mindenkit sértetlenül vittem cél-pontjához a szédítő, agresszív párisi for-galomban, az autók közötti millimétertá-volságok mellett. Ebben a helyzetben e-gészen közvetlenül kétszeresen érzem, mit bízott Isten reám és másokra. Ez az ér-zés gyakran megvolt bennem gyülekezeti munkámban is, a lelkigondozás kapcsán. Sok minden tőlem függ. Isten sokat bízott reám, és gyakran kis emberek kis kezén

kereszül valósítja meg akaratát és tartja meg teremtményeit.

Most azonban elbeszélésemben észrevét-lenül egészen más irányba mentem, mint-ha Páris nagy városában eltévedtem vol-na. Tehát visszatérek.

Másféle néma utas is akad. Az a ta-pasztalatom, hogy azok, akik szemmel láthatólag nagy felindultságtól vagy szenvedélytől hevülnek, senkit sem akar-nak hallani vagy látni. A legfiatalab-bak legtöbbször hidegek és fölényesek velem szemben. Vajon ezek gonoszak? Vagy az elidegenedés fogalmát kellene elemezni? Nem, ők tanácstalanok, útta-lanok, önmagukat keresik. Hogy ezt el-titkolják, annyira álcázzák és teto-válják magukat, hogy aztán egész éle-tükben nem szabadulhatnak többé ettől? Számukra én talán "csak sofőr" vagyok, vagy koromnál fogva a "túlhaladott vi-lág" egy része? A magánosok ereszked-nek leghamarabb le, hogy a sofőrrel be-azélgessenek és egészen érdekes lehet,

ha álarcukat levetik. De ezt sohasem erőltetem.

Bevezető témák: az időjárás,
a forgalom

Ha már valaki, az összes utas mintegy hetven százaléka, társalgást kezd, vagy egy mondatomra reagál, tanujelét adja annak, hogy szívesen beszélgetne. A bevezető témák: az időjárás, a forgalom, a közigazgatás, a tisztaság, az egészség, az áremelkedések, az emberek gorombasága vagy önzése. Ezután következnek a szubjektív melállapítások: a vidéki utas panaszkodik a párisiakra és fordítva - a külföldi a helybeliekre és megint megfordítva.

A mély és valóságos emberi érzések önkéntelenül törnek utat maguknak, leggyorsabban a szomorúság. Vittem egy idős házaspárt szentestén, a reklámok fényözönében. A férfi szomorúan fordult feleségéhez: "Látod ezt a fényt? Ez értünk van, ezt nekünk ajándékozzák!"

Aztán így szólt hozzám: "Uram! manapság nem az elhagyott gyermekek, hanem az el-

hagyott öregek korszakát éljük!" Tapasztalatom szerint a taxikban több ember gyónik, mint a templomban. Különös fajtája a közlékenységnek egy névtelennel, egy ismeretlennel szemben. Elmények? Bőségesen merülnek fel. És milyenek! Vajon megérzik, hogy bizalommal lehetnék? Problematikus kérdés. De láthatólag csodálkoznak, hogy valaki egyáltalában érdeklődéssel követi, amit mondanak. E beszélgetésekből néha előjön, amit még senkinek sem mondtak el, vagy amit még senki sem hallgatott meg. A gondolatok saját útjukat követik. Az a természetük, hogy kifejeződési módot keresnek maguknak. De ha felmerül egy gondolat és senki sincs, akinek a kezét megszorítsák, elhervad önmagában. Még ha nincs is értéke, mégis kétségbe esik, hogy magára marad. Évek során taximban gondolatoknak milyen tömegét próbáltam megragadni! Egy könyvet töltenének meg ...

Úgy válaszol, mintha
álomból ébredne

Micsoda missiói terület!

Akad olykor olyan vendég, aki magában beszélve száll be hozzám. Ötször kell utána kérdezni, hová akar menni. Úgy válaszol, mintha álomból ébredne. Azután tovább folytatja ködbe vesző beszédét. Néha merérem, néha nem. Közbekezek, de ő csak mondja vagy mormolja tovább. Statisztika szerint ezt száz ember közül tíz csinálja Páris utcáin, sőt New Yorkban százból húsz.

Hirtelen egy fiatalember jön és ordít, jön és széles mozdulatokat tesz.

Beszáll egy festőien csinos hölgy és egy pillanattal később vért köp. - Nem egyszer táncstalanul száguldok egy kórházi ágy miatt a városon át, egy súlyos beteggel, öngyilkos-jelöltekkel, részegekkel is.

A St. Germain des Prés-nél két fiatal lány száll a kocsimba. Az egyik már nyöszörög, mielőtt az Operához érünk, aztán sírva és nevetve gesztikulál görcsben. - Kábítószer! Orvoshoz vinném, de kísérőnője a megadott

példpontnál kirángatja a kocsiból és talpra állítja. Szerepem ezzel már véget ért. A következő utas beugrik, az előbbi kettő eldűnik egy kapu mögött. Mennyi beteg, sebesült lélek!

A Place St. Michel-en pár fillért adtam egy öreg koldusasszonynak. Kissé szégyenkezve mondta: "Nagyon öreg vagyok és egészen egyedül. Meg tud engem érteni? De látja azt a négy fiatal lányt ott a könyvesbolt előtt, a Szajna partján! Nézzetek, azok is koldulnak, pedig dolgozhatnak!" - Nem akartam elhinni, pedig úgy volt.

A kocsiba erőszakos és agresszív emberek is beszállnak, akik semmitől sem riadnak vissza - a sértegetéstől a testi bántalmazásig. Párisban a legutóbbi öt évben negyven sofört öltek meg. Mindennapp vannak támadások. Már felvetődött e kérdés, vajon biztonsági okokból nem lenne-e jobb - londoni mintára - elválasztani az utas és soför közötti területet. Tanácsosabb volna a támadások miatt, a goromba fellépéssel

vagy a szennyirodalom stílusában elhangzó beszédekkel szemben, amik nem valók arra, hogy minden érzékeny fülű ember hallja. Ennek ellenére választófal nélkül jobban érzem magamat az emberek közt és talán "hasznosabb" is munkaterületem.

Vajon vissza kell vonulnia az embernek a jelen összekuszált képei elől? Nem inkább azt kellene megpróbálnia, hogy a dolgokat nagy összefüggésükben lássa, abban a reményben, hogy azokat jobban megérthesse és értelmesebben cselekedhessen? Lélegzetelállítóan rövid idő alatt változtak meg az emberi kapcsolatok térképén az árnyalatok. Láthatóvá válik vajon egy új korszak? Százezer évig küzdött az ember a természet és saját fajtája ellen. Most tulajdon lényével és természetével kerül szembe.

Ugyanabba a zsákutcába kényszerítette bele magát, amiről, tudniillik a büntudatról, az önkritikáról, a megbánásról, sohasem akart tudomást venni. Itt és ma kell életcélját újból megértenie és válaszolni reá. Vajon ez völgy vagy már

magasság? Uram, jöjjön el a te országod!

Különös, mennyien kérnek tanácsot, - ha az egyiknek másoló-irodára van szüksége, - ha a másik új autót akar venni - ha valaki egy olcsó éttermet keres vagy egy elegáns divatüzletet. Tanácsomat kérik kivándorlási és bevándorlási kérdésekben. Ez sokszor előfordul. Olykor azonban családi ügyekben is, a névtelenség megőrzése mellett, valahogy így: Mit szólna Ön, ha barátja ... ha felesége ... ha gyermekei ...? De ilyen kérdéseket is feltesznek: ... ha Önnek nincs semmi pénze és mégis Mallorca szigetére akar eljutni? Magamat csapnám be, ha ebből azt következtetném, hogy az embereknek különös bizalma van irányomban. Tulajdonképpen nincsenek előítéleteik egy sofőrrel szemben. Ő - nézetük szerint - ugyanúgy hozzátartozik a megfizetett utazáshoz, mint maga az autó, néha szinte mint egy pótalkatrész. Ahogy a kocsi rendszámát nem figyelik meg, éppoly kevéssé vezetőjét. Talán

éppen ezáltal kerül a taxisofőr minden-
nap, kaleidoszkópszerűen az egész emberi
élettel érintkezésbe és ezzel megrázó
emberismerethez jut a szabaddá vált ér-
zelmek sokszólamú zenekarában, amelyben
azonban az emberi magatartás partitúrá-
ját is leolvashatja.

Csak egyetlen ember vitette
magát templomhoz

"... amit nem hallottak volt, arra
figyelnek" /Ésaiás 52:15/. Kis táskám-
ban mindig vannak prospektusok a francia
és a különféle külföldi gyülekezetek
istentiszteleteiről. Felhasználom a
kínálkozó alkalmakat. Adott esetben a
fiatalok figyelmét ifjúsági otthonokra
és keresztyén éjszakai szálláshelyekre
terelem. Sajnos, meg kell állapítanom,
hogy szolgálatom nyolc éve alatt csak
egyetlen férfi kért engem, hogy őt egy
templomhoz vigyem: egy indonéziai szár-
mazású mohamedán, akinek Párisban első
útja a mecsethez vezetett. De kapcsolat-
ba jutok olyan emberekkel is, akik val-
lási kérdésekkel még sohasem találkoztak.

Bizonyosságot csak alázatosan, csak sze-
mélytelenül és semmi esetre sem mint
"lelkész" tehetek. "Miért csinálja Ön
ezt? - kérdi valaki, akivel szemben se-
gítőkész vagyok. - Ez Önnek nem köte-
lessége!" - "Valaki ezt mégis elvárja
tőlem." - "Kicsoda hát?" - Az igaz,
hogy ezt a helyzetet én teremtettem,
de itt lehetőséget látok a bizonyosság-
tételre.

Hegtanultam, hogy mindig valami rend-
kívülit kell tennem, hogy ilyen lehető-
séget találjak. Nekem ez valamibe kerül.
Vagy különösen szívélyesnek, szolgálat-
késznak, udvariasnak kellett lennem,
esetleg nagyon szerénynek, esetleg
vissza kellett adnom a borraivalót, vagy
ingyen kellett vinnem a poggyászt. Ilyen
magatartás után sohasem nevették ki
bizonyosságtételemet. Sajnos, testi és
lelki erőim korlátozottak. De minden
nap adódnak Istentől készített alkal-
mak, amelyeket ilyeneknek ismerhetek
fel. Valaki felindultságában goromba
és udvariatlan volt velem. Szótlatlanul

csináltam, amit kellett. Ahelyett, hogy bocsánatot kért volna, erősen megragadt: "Hallja! Magának nincsenek idegei?" - "De, még hozzá sok!" - "Bizonyára különnyugtatószert szed?" - "Igen." - "Hát mit?" Ée akkor elmondtam saját életemből, hogy mennyit ártottam magamnak és másoknak azáltal, hogy vad érzelmeimet szabadjára engedtem. - különös, először nekem kell magamat elítélnem, konkrét beismeréssel kell kezdenem. "És hogyan tudja most ezt csinálni?" - hangzott a kérdés. "Ezzel tartozom valakinek". "A cég kívánja ezt?" - "Nem." - "Hát akkor? Felesége aggódik az Ön egészségéért?" - Nem is ezért." - "De hát akkor mi egyéb?" - ekkor elmondtam neki, hogy keresztyén vagyok. "Na, ilyesmit még sohasem hallottam!" Az utazás végén, miközben valamit mondott magában, nagyobb borravalót akart adni. Elutasítottam. Visszatette tárcájába és hosszú ideig nézett rám ...

Néha fénylenek a színek

Gyülekezeti tagjaimmal sokszor beszélek tapasztalataimról. A gyülekezet szeretetén

kezesül nemcsak néhány taxi-probléma oldódott meg, hanem néhány gyülekezeti probléma is a taxi-kapcsolatok útján. Kétéves sofőri szolgálat után a presbiterek betegágyamnál álltak. Szívinfarktust kaptam. A taxi-szakszervezet képviselői is kopogtak ajtómon, hogy együttérzésükről biztosítsanak. Így került össze életem két munkaköre. Nem sokat tudtak egymásról és egy lelkes mellett még sohasem találkoztak. Hónapok múltán, "fél vitorlával" folytattam ismét munkámat. Azóta a kép változatlan - de most minden mélyebb háttérrel kapott, mint Rembrandt festményein. A színek néha fénylenek.

Egykori osztrák diplomata csodálkozott, hogy - amint szószerint mondta - "egy udvarias sofőrrel találkozott". Rendre elmonda, hogy fia, aki Kanadában híres biokémikus, félévi kutató-munkára Párisba jön. Felhívtam figyelmét: jó lenne, ha fia megismerkedne egy neves tudóssal, a francia állami kutatóintézet vezető professzorával. Az utas kérte tőlem a

professzor nevét - A legközelebbi istentiszteleten azzal köszöntött gyülekeztünk főgondnoka -, ő volt az általam említett párisi professzor -, hogy nagy népszerűséghez segítettem őt. Ugyanis a kanadai tudós, akinek az apját a taxiban vittem, a következő este hozzá volt vacsorára hivatalos és e szavakkal lépett be: "Most látom, milyen nagy tudós Ön! Még a párisi taxisofőrök is ismerik az Ön nevét!"

Napközben csaknem tizenkétfélmillió ember lélegzik Párisban és ebben az időben kétfélmillió gépkocsi között vezetek. Azt hittem, hogy ilyen embertömegben egészen ismeretlenül dolgozhatok. De néha elszólja magát az ember ...

Körülbelül velem egykorú orvos ült a kocsimban, amikor a Sorbonne mellett mentünk el. Könnyű sóhajrással emlékezett arra, milyen szép volt a Collège de France-ban a világhírű filozófusokat és irodalmárokat hallgatni. - Óh igen! - mondtam elgondolkozva. - Bergson, az ő filozófiájával! És André Gide ragyogó

irodalom-órái! - Hogyan? - kérdezte meglepődve -. Ön is?! - Igen, igen - mormoltam, szégyenkezve önkéntelen elcsúszásom miatt. - Több mint negyven évvel mint diák ... - Akkor én még taxisofőr voltam - dörögött most ő. Rögön lelepleztem őt, sugárzó arrcal: Jaj, Ön asintén?! ... Ismeretségünk máig fennmaradt, inkognitó nélkül.

Többesőr tapasztaltam, hogy Párisban sem maradhat névtelen az ember. Dr. Eugène Ilekész, a Francia Protestáns Egyházzsövetség egykori elnöke, az öku-menikus mozgalom egyik alapítója, annak idején gyakran felhívott - ez még sofőrkedésem előtt volt -, ha a Francia Akadémián a negyven "halhatatlan" előtt, mint azok egyike, előadást kellett tartania, és kért engem menjek el hozzá és hallgassam meg. Ilymódon több más "halhatatlant" ismertem meg. Később előfordult, hogy egyik-másik a taximba szállt be és ott felismertük egymást. Egyszer d'Ormesson, a hugenotta-leszármazott volt az, aki felkiáltott: "Ilekész úr,

felebarátom! Ön?? Ön csodálatos!" - "Nem, csak azt teszem, ami szükséges." - "Éppen ez a különös" - válaszolta. Aztán kérte telefonszámomat. Mindig engem akart felhívni, ha taxira van szüksége. Nagyon meg voltam hatva.

De hogyan igazodhatna egy nagy cég kicsi alkalmazottja a magánmegrendelésekhez? Egy "halandónak" számolnia kell idejével. termelés-kiesés volna, és a pénzzel is el kell számolni. Bocsánat, "halhatatlan" urak! 20 - 22 út kötelező napontként. Ez kereken 160 frank. Ennek 25 százaléka a gépkocsivezetőé. Erről minden nap számot kell adnom, én nem vagyok már olyan jó erőben. Bocsánat! És még hozzá ha valaki ajakrúzsát és esernyőjét a kocsiban felejtette, hát kerülni kell csinálnom a talált tárgyak hivatalához ...

Egészen más elszámolás

Pardon, uraim! Nem tudom, hogy ezek az egészen parányi dolgok hogyan látszanak a "halhatatlanok" távlatából. De ezek a csekélységek ugyanúgy elszámolásomhoz

tartoznak. Bocsánat, nem jut már időm a magánmegrendelésekre. Amikor tíztizenkét órai szolgálat után későn hazérek, átnézem a napi postát, és a gyors vassora alatt feleségem elmondja a telefonhívásokat. Tudom, hogy imádságomban még Isten elé kell vinnem a napontként reám bízottakat, de kezem gyakran lehull a befejezetlen imádság közben, bár ennek hozzá kell tartoznia egy másik elszámoláshoz. Feleségem, aki nemcsak gondjaimban, hanem a szívinfarktusban is társam lett, betakar. eszembe jut: Nem voltam néma, amikor beszélnem kellett volna? - Vajon megáláskodtam-e úgy, olyan névtelenül, teljesen névtelenül, hogy Krisztus angyal naggyobbá vált?

... Ez is ahhoz az egészen más elszámoláshoz tartozik.

... Ez az egyetlen kérdés az utolsó mérlegen!

Kajai Ándor:

Gyászbeszéd Párisban 29.5.1986

Az alkalommal nekem jutott az a szomorú feladat, hogy néhány szóban búcsút mondjak, a gyülekezet nevében, szeretett lelkipásztorunk; Kulifay Imre nagytiszteletű urnak, akinek most halálát gyászoljuk.

= Keserű az ajkunk és fáj a szívünk, hogy ő elhagyott minket, mert az Úr magához szólította.

= Mi eseten osztozkodunk testvérei, rokonai, és szerettei lelki fájdalmaival, melyet ők éreznek e nehéz órákban és napokban.

A mi lelkipásztorunk elhunytával egyedül maradt a mi egyházközösségünk.

= Mi úgy érezzük, hogy azt az utat, melyet a mi szeretett lelkipásztorunk nekünk több mint félévszázados munkájával kijelölt, azt követnünk kell.

Ez az út megegyezett azzal, melyről költőnk így írt: "Koldusbot és függetlenség ez légyen a jelszavad." Ő is ezeket az elveket tartotta szem előtt és vezette a mi kis magyar gyülekezetünket, mely végig önálló és független maradt és semmi hivatalos szervtől kijáró anyagi támogatást nem kapott. E bátor és tisztelteméltó lelkipásztori kiállásért a németországi testvéregyház segítette a párisi protestáns egyházat, az utóbbi években a lelkipásztorunk élete végéig, mely segítség ezuttal megszűnt, mivel az se hivatalos, se kötelező nem volt.

Kulifay Imre nagytiszteletű úr életében a krisztusi szegénységet és egyszerűséget választotta, úgy az egyházunknak, mint saját magának. Örökölt mindig azon, hogy egyházunkban csak a testvéri keresztyén szeretet érvényesüljön és minden alkalommal kifejezte ragaszkodását a többi magyar egyházakhoz és imájában kérte az Urat ekképpen: Imádkozunk magyar véreinkért az Ó-hazánkban, vagy szerte a nagyvilágban. A mi szere-

tett lelkipásztorunk már 40 éve megértette az idegenbeszakadt magyarság problémáját, s ezért jó példából, igaz keresztyén lélekből gongoskodott arról, hogy az ő saját kezemunkájából éljen meg megboldogult feleségével együtt, az Isten ígését nekünk ingyen mérte krisztusi kegyeletből. A gyülekezetünk tagjai közül, akik legközelebb álltak hozzá és akik segítették templomi szolgálatában, azok is egyszerű és önzetlen emberek voltak, ime a krisztusi parabola.

Én úgy érzem, hogy ez alkalommal, mikor nagytiszteletű urunkat gyászoljuk, mindnyájunknak keresztyéni becsületbeli kötelessége, hogy kicsit elgondolkodjék, s megbánja és meg bocsássa egymásnak okozott esetleges sérelmet, mert csak ez az egyetlen helyes cselekedet, melyet embertársainkért tehetünk. Azt hiszem, hogy közös ügyünk és célunk az, hogy a mi kis magyar egyházunk életét továbbfolytassuk a volt lelkipásztorunk által kijelölt uton, azaz "Koldusan és

függetlenül mindenkitől." Kulifay Gyula, a mi megboldogult magyatiszteletű urunk öccse fogja ellátni a lelkipásztori teendőket, melyet az egyházunk nevében előre is szívből köszönök néki, annál is inkább, mert átérzem, hogy mily nehéz gyászolni, temetni, és ígét hirdetni. Ez talán kicsit túlhaladja azt, melyet egy érző ember és testvér csinálhat.

Ezuttal nem háládatlanságból, hanem szerénységből nem beszéltem Kulifay Imre lelkipásztorunk sok fáradhatatlan munkájáról, hiszen én csak akkor születtem 1934-ben, mikor ő Párisban az ígét kezdte hirdetni.

Mint tudjuk, nehéz időkben volt ő az egyházunk feje. A háboru pusztított, melyből menekültek, hadifoglyok, üldözöttek, árvák, nincstelenek, betegek, gyerekek és öregek szorítkoztak segítségre és munkakeresésre. A mi nagyatiszteletű urunk ezektől a nehéz időktől kezdve a haláláig embertársai segítségét végezte

mindennapi munkául. Jól lehet, hogy háládatlan munka volt mindig a közért dolgozni, de az aki erre elhivatott, annak az a feladat és ezért mi örök hálával és kegyelettel tartozunk neki.

A mi megboldogult lelkipásztorunk példát mutatott nekünk egy egész élet munkájával és emberiségével. Az ő humánus és valláskülönböztet nem néző szelleme bevilágította egyházi életünket, mely mindig politikamentes maradt.

Mi ebben a szellemben és megértésben kívánunk továbbra is élni és új lelkipásztort keresni.

Végülis köszönetet mondunk Urunknak, hogy megadta a mi megboldogult lelkipásztorunknak, hogy egy ilyen hosszú, több mint fél évszázados munkát végezhett közöttünk. Mi biztosak vagyunk, hogy a jó Isten megfogja őt jutalmazni a sok-sok fáradozásáért és munkájáért, melyet embertársaiért tett.

Ez a példa lehet mindnyájunk számára.

Takács Imre:

Gyászbeszéd Abán 21.6.1986

Kulifay Imre, Istennek hű szolgája, Urának és teremőjének kezébe tette le életét és szolgálatát. Ő volt az a hű szolga, akit mindig ébren talált az ő Ura, bármikor is érkezett az. Most pedig az Úr fogadta az ő megérkezett szolgáját. Biztosan kedves volt a fogadtatás, mert ő egész életében erre készült, ő mindig napra-kész volt az elszámolásra.

En azoknak a nevében emlékezem, akik neki köszönhetjük az egykori fogolytáborokból való szabadulásunkat, hazatérésünket. Messze nyúlnak vissza az emlékezés szálai. Háboru volt, Európa ezer sebből vérzett. A szörnyű háború minket, 15-16 éves gyerekeket sem kímélt meg a borzalmaktól. Idegenbe hurcoltak bennünket. Németországba, majd Franciaországba. Egy tengerparti városban, Dieppében, a fogolytáborban volt

az első találkozásunk, 1945 november 16-án.

Az ő Ura küldte, hogy felkeresse és meg-
lelje honfitársait, kikben már a remény
lángja is kialvóban volt a hazatérést
illetően. Ő hozta el a remény első su-
garát, hogy mégis van aki gondol ránk,
van aki törődik velünk magyarokkal is,
van aki szorgalmazza a kiszabadulást, a
hazatérést. Az első alkalommal is cso-
dáltuk és nagyrabecsültük e nagyszerű
ember egyedül álló tettét. Felnéztünk
rá!

Mert hazulról soha senki nem keresett
bennünket, senki nem indítványozta sza-
badulásunkat, hazatérésünket. Pedig csak
gyerekek, 15-16 évesek voltunk! Talán
a gyermeki lelket ért öröm az alapja a
hozzá fűződő szoros kapcsolatunknak:

megígérte, mindent elkövet, mindent meg-
mozgat az érdekünkben. Betartotta ígé-
retét, emberfeletti erővel küzdött a
magyar foglyok felkutatásában, haza-
szállításában. Személyesen járt el
a francia kormánynál, a Magyarorszá-
ról hazaért franciákat is bevonva.

Rem az a hibájából történt a késés, de
a szabadulás csak 1946 március 7-én
következett be. Ekkor már értünk jött
és magával vitt bennünket Párisba.
Utihant, családi környezetet varázsolt
számunkra.

Sokszor az életét is kockáztatva küz-
dött a kint lévő magyarok felkutatá-
sáért. Korabeli dokumentumok, naplók,
fényképek őrzik a dátumokat, az értünk
tett nagyszerű tetteket.

30 ezer magyar ismerte meg őt mert
annyira tehető azoknak a volt foglyok-
nak a száma, akiket fellelt a külön-
büdő táborokban, akiket visszaadott a
családnak, a hazának! Ez a segítség
soha nem merülhet feledésbe!

Lelkes segítőtje és támogatója volt e
nagyszerű tettek szerető felesége,
a mi hön szeretett Irénke nénénk, ki-
nek szintén itt pihennek hamvai.

Mára is meg kell emlékezmem, mert sok
sok vigasztaló szót, szerető simoga-
tást, anyai szeretetet árasztott fe-
lénk.

A sors külön ajándékának tartom, hogy alkalmam nyílt személyes tisztelgésre, személyes találkozásra és személyesen köszönhettem meg az értünk hozott áldozatot, az érdekünkben tett lépéseket.

De most, a végtisztesség alkalmából újra átadom az üzenetet, a hálás szavakat, hogy köszönjük a sok sok fáradozást, a jó szívű segítséget. Ezt azok is üzenik, akik már nem élnek, akikkel többet nem találkozott, akik már nem jöhettek e végtisztességre. Meghagyták viszont: "Ha találkozol velük, adjad át, hogy az Isten áldását kérjük minden lépésükre!"

Utoljára 1985 augusztusában találkoztam Kulifay Imrével. Veszprémben a Magyarok Világszövetségének 5. Anyanyelvi Konferenciáján. Egy infarktus, egy műtét után, töretlenül, szíve tele csordultig szeretettel, tenniakarással. Még most is értünk küzdött, a szétszórt magyarságért, a magyar haza szeretetének elmélyítéseért szorgoskodott. Nagy ember volt ő egyszerűségében, Istenben vetett reményében.

Itt kérdeztem meg tőle, hogy negyven év távlatából a sok kudarc és nehézség után, végig csinálná-e újra, ha az élet úgy kívánná?

Azt felelte: "Én csak egy eszköz voltam az Úr kezében és ő küldött hozzátok engem!" "Ha csak egy ember tér vissza hálájával akkor is úgy érzem, hogy megérte!"

Legyünk hát büszkék mindnyájan Kulifay Imrére! A család, melynek szülötte, a falu, mely szülőhelye, az ország, melynek fiaiért oly sokat tett és legyenek büszkék a református vallás hívei, mert ő közülük való volt!

Remélen az utókor méltó emléket állít e nagyszerű embernek és megkapja méltó helyét az ő nagyjai között!

Most, hogy itt újra együtt van e nagyszerű házaspár, talán sajnálattal gondolok azokra, akik ezután kerülnek odakint bajba, ezután szorulnak segítségre. Most megszűnt a segítség, az áldott szívek megszűntek dobogni, mindennek vége.

Eklöszönök tőletek ti kedves jótevőink,
ti kedves pártfogóink. Fogadjátok mind-
nyájunk szívből jövő köszönetét, hálá-
ját, az Úr békéje legyen veletek. Azt
kívánom, e drága magyar föld adjon nektek
csendes, békés pihenőt.

É l e t r a j z

Kulifay Imre, született 1908 novem-
ber 5. Abán /Magyarország/, papi család-
ból. Kecskeméten Érettsegizet. Theolo-
giai tanulmányait Budapesten és Paris-
ban végezte .

A Magyarországi Református Egyház Zsina-
ta külte ki 1934-ben a Franciaországi
Magyar Református Egyház lelkipásztorá-
nak. Itt Nősült meg és feleségével,
Balla Irénnel minden erejüket a gyüle-
kezet szolgálatába állították a foly-
ton változó, vándorló, - új életlehe-
tőséget, vagy menedéket kereső magya-
rok között. A nagy hullámokban érkező
embercsoportok baja-gondja éjjel-nap-
pali szolgálatokat, intézkedéseket
igényelt. 1947-ig minden pénzügyi se-
gítségéről gondoskodott a magyar anya-
egyház. Ezt követőleg az Egyházak Világ-
tanácsa nyújtott rendszeres segítséget,
mely 1964-ben megszűnt.

A hirtelen beállt nagy szükségben maga
a lelkipásztor indult kenyérkereső

munkára.1966-ban taxisoffőrséget vállalt a francia fővárosban 16 éven át. Így biztosította gyülekezete és a maga életfeltételeit.Közben felesége és ő is szívinfarktusokkal küzdöttek.A németországi protestáns egyházak,különösen a Diakonisches Werk im Rheinland figyeltek fel e lelkipásztori munkára és a rendkívüli gyülekezeti helyzetre. Az ő segítségük tette lehetővé,hogy 74 éves korában a lelkipásztor letehesse a már alig hordozhatóvá vált soffőrséget és csak gyülekezetének élhetett fáradtan bár,de sohasem panaszkodva.

Felesége 1985 január 27.-én halt meg röviddel azután,hogy a gyülekezet 1984-ben Kulifay Imre 50 éves lelkesi szolgálatának jubileumát ünnepelte. Nemsokára rá, 1986 május 18.-án beteg szívével kórházba vonult és május 22.-én adta vissza Istene és Ura kezébe életét.

Mindketten életük végéig szolgálták Isten országát. Hamvaik az ABA-i temetőben pihennek. Emlékük mindazoknak a Szívében él, akiket segítettek , akikre gondjuk hitük szeretetük kiáradt.